

Az erdélyi fiatalság élete

Megrázó erejű beszélgetés az erdélyi Arany János Társaság elnökével arról a magyar ifjúságról, amely nem látta még hazáját

Temesvár, aug. 15.

Sok-sok tizezernyi magyar ígért el azon a nagy darab földön, amelyet Trianon elrabolt tőlünk. Nem igen beszéltünk eddig arról a fiatalságról, amelynek nem adatott meg, hogy magyarnak lássa a falut, vagy várost, ahol meglátta elsőnek Isten szép világát. Amikor mi kicsinyek voltunk, nekünk Hamupipőkeről és a varázsszönyegen repülő hétfejű sárkányról mesélt az anyánk, ők: zsenge ifjúságukban az anyjuk karján fázta a péküzleteknél, ahol kenyérgyegyekkel reszketős kezükben kígyóztak a hadbavonultak feleségei, a mi anyáink Beniczkiné Bajza Lenke regényeit olvasta, az ő anyáink olvasmánya volt a Höfer jelentés és a veszteséglista, amelynek hosszú rubrikáiban egymás alatt álltak nevei azoknak, akik Volhynia mocsaraiban, vagy a Doberdó szöges drótjai mögött kerültek négyszögletű meszes gödrökbe.

Amikor ők iskolába jártak: idegen nyelven szökött már a tanító hozzájuk. Másként beszéltek otthon és másként az órákat követő tízpercek alatt...

Sok-sok tizezer ifju: magyarok...

Ambícióval vannak tele. Sokat várnak az élet-től. Összeszorul az ajkuk és néha összeszorul az öklük is. Sokszor elfogja őket a csüggedés. A reménytelenség és a bizonytalanság. Szédülve vág-nak neki az élet útjának. A jelenük kietlen, szomorú és sivár, a jövőjükön nem tudnak semmit. A lelkekbe látni nekünk, akik itt élünk Magyarországon: nem adatott meg. Az életük: probléma, ami fölött elsiklani nem szabad, probléma, amivel foglalkozni kell. Erdélyben járva, erről a problémáról beszélgettem az Arany János Irodalmi Társaság elnökével, Pogány Lászlóval. Az elnök maga is fiatal ember, 34 éves. Fia Pogány Mihálynak, a Temesvári Hírlap megalapítójának és főszerkesztőjének, a vidéki újságírás zseniális mesterének. Tizenegy éve, hogy hirtelen elhunyt, fia közvetlenül halála után vette át a lap szerkesztését. A magyarságot való harcban acélozó-dott meg. A Temesvári Hírlap ma Erdély egyik legelterjedtebb újságja. Aktív résztvevője minden olyan mozgalomnak, amely bármilyen kapcsolatban van az erdélyi magyar fiatalság sor-sával. Ismeri ezt a fiatalságot, tudja törekvé-seinek, maga előtt látja az ifjúság céljait, jelenét és talán a jövőjét is. Amit nekem elmondott, azt nyugodtan tekinthetjük az erdélyi magyar ifjúság nyilatkozatának...

Ahol az iskola nem otthon többé...

— Az ifjúság nevelésének és oktatásának kérdése ma a legnagyobb probléma Erdélyben — kezdte érdekes nyilatkozatát Pogány László. E téren a helyzet nagyon súlyos. A célunk az, hogy a magyar ifjúság magyarnak maradjon meg és őszintén el kell mondanom, hogy nincsen akadály, amely nemtörődomséggel töltené meg a szülőt. Az erdélyi szülő a magyarság testében akarja látni a fiát és ezért minden áldozatra képes. Az iskoláztatási viszonyok nálunk olyanok, hogy amíg a román tannyelvű iskolába minden felekezetű gyermeket felvesznek, addig magyar tannyelvű iskolába zsidó szülők gyermekeinek, vagy olyan gyermekeknek, akiknek nevük idegenül hangzik, bejutni egyáltalában nem, vagy csak igen nagy nehézségek árán lehet. Csak úgy melleleg jegyzem meg, hogy súlyos pénzbírságra ítélték el nemrég azért, mert megírtam, hogy magyar érzésű szülők gyermekeit egy tanító nem engedte magyar oktatású iskolába.

— Az iskola hiányát pótolni óhajtjuk aztán más intézményeinknél. A Bánsági Magyar Házban otthonot adtunk a magyar ifjúságnak és a magyar ifjúság minden intézményének. Közéleti férfiak, írók, tanárok, papok tartanak itt előadásokat, itt működött a magyar cserkészcsapat, amelynek parancsnoka az a Dadányi György egykori négyes huszárfőhadnagy volt, akinek életéről Bíró Lajos megírta „Hotel Imperial” című

darabját. Ezt a cserkészcsapatot nemrég feloszlatták... A Magyar Házban működő előadásokat tartunk, itt működik a Magyar Leányegylet, ez alfabetizációs tanfolyamokat tart és elnöke, Kubicssek Teréz mindent elkövet a fiatalság érdekében. Társadalmi akciókkal szerzi meg szegény gyermekek középiskolai és egyetemi tanulmányainak sokszor jelentős költségeit és büszkén mondhatom el, hogy a sanyaru viszonyok között élő magyar társadalom mindig kinyitja erszényét, ha egy magyar tehetség boldogulásáról, vagy továbbtanulásáról van szó. Itt van az olvasóterme és könyvtára a magyar ifjak egyesületének, amely eredményes kultúr-előadásokat szokott tartani kint a bánsági falvakban is.

Az új generáció.

— Van utánpótlás?

— A bánsági Magyar Pártban rendszeres gondoskodással vonják be az utánpótlást a közélet irányításában. Persze, az utánpótlás a dolog természeténél fogva sokkal szerényebb, mint lenne akkor, ha mi is olyan hatalmas rezervoárral rendelkeznenek, mint Magyarország. De még ennél a szerénységnél is napról-napra kiütözik az a zsenialitás, amely a magyar fajt annyira jellemzi. Napról-napra születnek meg újabb tehetségek a művészetnek ugyiszólván minden ágán. Az erdélyi lapok szerkesztősegei tele vannak fiatal tehetséges írókkal és újságírókkal. En elvből csak ilyen fiatalembert alkalmazok, ha pótlásra van szükség. Közülük sokan elindultak már azon az úton, amely a világhír felé vezet. Ugyanez áll az irodalomra. Nem egy költőnk első kötetét nyomtattuk ki ingyen. Az eszközeink szerények, de egyre fedezik fel az új írókat és. Magyarország irodalma is gazdag erdélyi munkákban. Neveket nem szeretnek említeni, mert hiszen ebből könnyen sértődés lehet, nyugodt lélekkel mondhatom, hogy az irodalom és művészet majdnem minden ágában megvan az utánpótlás és például a temesvári román Szépművészeti Főiskola növendékeinek jelentős része magyar.

— Visszaesés talán egyedül a színészetnél van. Az erdélyi magyar színészet ma súlyos válságát éli. Magyarországból nem lehet művészeket behozni. És aztán: a fiatalságnak ma nincsen kedve hozzá, hogy Erdélyben keressen boldogulást a színművész pályán, mert ott a legszerényebb megélhetést sem találja meg és a koplalás mellé sokszor a művészet legteljesebb hiánya párosul.

A jövő — nem reménytelen.

— A jövő? A Vajda-féle numerus valachikus-mozgalom a családapák ezreit teszi ki máról-holnapra a kenyérkereső pozíciókból. A különféle nyelvvizsgák folytán egyik napról a másikra biztos existenciák kerülnek nyugdíj nélkül B-listára. A magyarság számára nem jelent többé kenyeret a közhivatal. Ennek a mozgalomnak természetesen következménye az, hogy a fiatalság olyan életpályán kíván elhelyezkedni, ahol teljesen a maga erejére és tehetségére van utalva. A fiatalság ott keresi a boldogulást, ahol magyar tud maradni. A mi fiataljaink — a tömegek — a mezőgazdasági, kisipari, kereskedői pályára tördülnek, ha csak nincsen bennük különös tehetség valamely művészi pálya iránt. Anyira megdöbtek az élettel szemben, annyi erőt meríthetnek maguknak a küzdelemből, hogy embernyi ember lesz belőlük. A magyarsághoz való tartozásukat nem tagadják le. Egymásra vannak utalva. És ez az oka annak, hogy a mai fiatalságunk között nem lelhetők fel azok a társadalmi különbségek, amelyek másutt és más körülmények között fel szoktak lépni. Mi egyenlők vagyunk és egyenlők is akarunk maradni!

Szabadsághoz

csak szabadság útján juthatunk.

Erdekes beszélgetésünket így fejezte be Pogány László:

Mai legolcsóbb árjegyzékünk:

	fillér
10 dkg tea-vaj	28
10 dkg la trappista sajt	22
10 dkg la magyar emmentáli sajt	30
10 dkg la juh-turó	20
1 dl tejfel	10

Központi Tejcsarnok R.-T.

fióktejcsarnokaiban

— Az erdélyi magyarság politikai pártja az én megítélésem szerint a legérdekesebb politikai alakulat az egész világon. Rétegződés nélkül foglalja magában az erdélyi magyarságot: intellektuelleket, dolgozókat, parasztokat, munkásokat, fiatalságot, egyszóval mindazokat, akik Erdély magyar kisebbségi nemzetét alkotják. Egy igazi demokráciát jelent és az erdélyi magyar fiatalság a demokráciát jó helyen tanulja meg. Ebből a fiatalságból nem tud zsákmányolni sem a jobboldali, sem a baloldali szélsőség. Mert ez az ifjúság azt is jól tudja, hogy vannak a szabadságnak, a demokráciának lelketlen üzerei, akik előidézői annak, hogy Európában ma negyvenmillió ember kisebbségi sorsban él. Mégis úgy véli ez az ifjúság, hogy kisebbségi sorsában szabadsághoz csak szabadság útján juthat és soraiban nincsen keresni valójuk azoknak, akik a demokráciát összetévesztik az ambicionizmussal és az üzlettel. Ez az ifjúság fájdalomnak árán, de önmaga szelektál...

— Ez a fiatalság megmarad magyarnak!

Paál József.

BUTOR szabadtéri játékok idejére **mérsékelt árakban**
Szendrői Géza és Tsa
Asztalosmesterek Butorcsarnoka,
Tel. 19-82 Szeged, Dugonics tér 11

Öngyilkos lett a csongrádi iskolaigazgató felesége

(A Délmagyarország munkatársától.) Tragikus öngyilkosság történt tegnap Csongrádon. Galambossy István elemi iskolai igazgató felesége felakasztotta magát és mire rátaláltak, már halott volt. Galambossy Istvánék jól ismerték Szegeden is, évekkel ezelőtt Szegeden teljesített szolgálatot a tanító és innen helyezték át Csongrádra. Az öngyilkosság okát eddig nem lehetett megállapítani. Tegnap délután az igazgató eltávozott hazulról és amikor este hazament, feleségét sehol sem találta. Keresésére indult és a padláson, az egyik gerendán felakasztva, holtan találta. Az igazgató levágta az öngyilkos asszonyt, orvost hívott, de segíteni természetesen már nem lehetett, mert jóval előbb meghalt. A nyomozás eddigi adatai szerint az öngyilkosságot az okozta, hogy a férj és feleség között összekoccanás történt és az érzékeny asszony ezt vette annyira a szívére, hogy a halálba menekült. A tragikus eset Csongrádon és Szegeden is mély részvétet keltett.

Asprion Pál (ezelőtt Müller és Asprion) műszemkészítő specialista nagymozgékonyaságú emberi

műszemeket

készít és behelyez a legújabb művészi mód szerint

Budapestben tartózkodik augusztus 19, 21, 22, 23-án

Található:

Klein Dersó

látszerésnél, Bpest V, Kec. kemén. n. 14